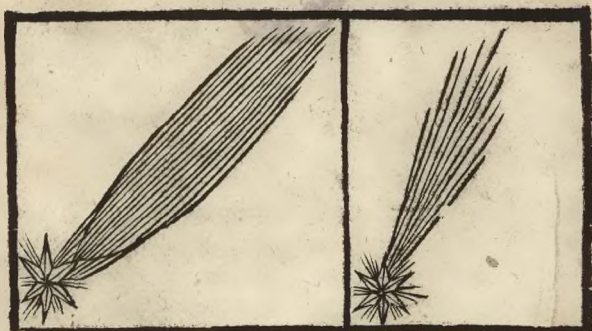

IVDICIVM

COMOETIS VISI IN HO-
rizonte Craccouiensi, diebus Marcij,
Anno 1556. Item & alterius
in vltimis diebus Martij accen-
si, in eodem finitore, diligen-
ter fideliterq; conscri-
ptum.

A V T O R E.

M. Petro à Proboszczowice,
Astrologo Cracouiensi.

C R A C O V I A E

In Officina Hæredum Marci Schar-
ffenberger. Anno. 1556.

229149.1

MF

AD BENIGNVM LECTOREM.

S Agax natura, quam sit sollicita earum rerum, quæ ipsa parturierit, produxeritue benigne Lector, ex signis & prodigijs indices obtutibus sese hominum offerentibus manifesto nobis constat, quarum autionem, internetionemq; non vult occulte clamue, neq; in melius promouere, neq; ire pessum, quin prius submoueat, & exhortetur oculatosq; ipsos faciat mortales, vt vel ad foelicia sint parari suscipien, aur etiam aduersa fortiter constanterq; tolleranda. Neq; mirum cui, q; vide ri debet. Nam hac nostra ætate iam oportet, necesseq; est, vt cœlum ipsum, sua pandat sacra mortalibus, præsertim cum thaumaturgi defunt, qui inquietos, & perturbatos mortales & in varias defluentes opiniones, suis miraculis tranquillos efficiant, vnde autem id procedat secundum artem professionis nostræ, non ex alia quap iam causa reor, nisi ex constellationibus cœlestibus, quarum vt varios motus conspiciamus, ita etiam in hominibus actiões varias, diuersas, dissonas, inæquales, vt iam modo cernere licet, nihil e harum blandumue haberi cuipiam, nisi quod vniuscuiusq; cerebro innascatur. Pro virili itaq; nostra rimabor, pandamq; sacra nature, tanto diligentius, faciens descriptionem Comœ

A n tis

is primo accensi, & alterius nondum extin-
cti, vbi vero (vt fieri solet) non omnibus ad
palatum mea erit disquisitio, potius difficul-
tati, abstruseq; indagationi archanorum na-
turæ putamus adscribendum, in quibus per-
uestigandis ipse Aristoteles philosophorum
princeps parum abfuit, quin in vestibulo ip-
sius heserit impegeritq; , inquiring in hæc ver-
ba. Sicut se habet oculus nocticoracis ad lu-
men solis, ita intellectus noster ad ea quæ sunt
manifestissima in natura. Tuum erit optime
lector, nostram hanc non leuem certe operã
boni æstimare, & pro his quæ nobis Deus
optimus maximus per astra, alioqui infalli-
bilis instrumenta sua, monstrare dignatur, ex-
cipiendis sese præparare, rebusq; tuis fœ-
liciter consulere. Propositum itaq; nos-

strum aliquot Capitulis absolue-

mus, ab accensione vtriusq;

Comœtis exordio

sumpto. Vale.

DE APPA-

RITIONE, ET ACCENSIONE Comætarum in horifonte, celeberrimæ vrbis Cracouiën, anno currenti. Caput primum.

EX causis Astrologicis penitus peruestigatis, & relatu plurimorū, visus est primo, & accēsus Comætes in horifonte nostro die 3 Martij nocte seqñti, id est feria tertia post Dominicam Reminiscere, incēpit: q̃ ardere in vltima facie signi Virginis circa sydus cœleste quod dicitur corona septemtriōalis, cuius in crastino spectatores fuimus, sabba to diligentius, sic & sequentibus diebus, motum eiusdem, magnitudinē, colorem, splendorem, formam, diurnitatem, situm, locum, habitum, ad solem, & situm orbis, diligentia qua poterat maiori, cū instrumētis Astronomicis obseruauim⁹, vsq̃ ad

A iij finalem

finalem extinctionem eiusdem, quæ
peracta ē die 17 Martij fere. i. feria 3.
post Dominicam Letare.

DE MOTU EIVSDEM.

Caput Secundum.

Natus est iste Comætes vt dixi
circa sydus coronæ septentrionalis
motu tandem veloci accessit ad dex-
trum humerum syderis Boetis in
quo ōnibus lucidus apparuit. Mo-
uebatur tandem motu suo proprio
retrograde propius ad polum arcti-
cum in sinistro humero Boetis, tan-
dem accessit ad vltimam stellam
caudæ ursæ maioris, vbi videbatur
modicum pausare, aut saltem tardi-
us moueri. Sequentibus tandem di-
ebus, diligenti obseruatione perspe-
ctum est, ex signo virginis, mouisse
se eundem, motu proprio in Leonē,
Cancrum, Geminos, Taurum, sin-
gulisq; noctibus propius actedens
ad

ad polum arcticum, vbi cum venit
ad sydus Cephei, in pede ipsius de-
xtero extinctus est.

¶ Alter tandem accensus est die
ultima Martij. i. feria tertia post
Palmarum nocte sequenti, qui in oc-
tauam diem Aprilis cū hæc scripsi-
mus arsit, qui oriebatur ante solem
singulis diebus, hora 7. tandem oc-
taua lucefcēs vsq; ad diem. Primus
vero quia circa partes cœli pera-
grauit, quæ nobis non occidunt, sed
perpetuo apparent, totam noctem
nobis luxit, apparebatq; nonq; pri-
us disparuit, quam dies illuxit. Mo-
tum vterq; tenuit retrogradum. Is
vero postremus natus est in primis
gradibus Aquarj, tandem mouit se
per Capricornum.

DE CAUSIS COMETAR-
rum. Caput Tercium.

Astronomi dicunt causam esse
Cos

Comœtarum planetas, qui, cum præ-
agrēt signa triplicitatis igneæ, præ-
runq; tales effectus ignitos generāt
ut anno currenti superiorum plane-
tarum conspiciamus, Martē videli-
cet Saturnum, & Iouem. Ad id
alludit Aristoteles capite septimo
in suis Meteororis. Cometa iquit, ē
exhalatio terrestris, calida & sicca,
pinguis & viscosa, virtute astrorū
ad supremam aeris partem eleuata
atq; ibidem incensa. Quæ materia
huiusmodi non eleuatur tota simul
sed pars post partem, nam dum pri-
or pars incenditur, posterior succe-
dit, & tanq̃ nutrimentum incendit.
Durat itaq; quoad conueniens pa-
bulum sustollitur. Cessat vero, def-
iciente iam materia.

DE IMPRESSIONIBVS
ignitis in aere prærunq; apparenti-
bus. Caput Quartum.

Pthor

Ptholomæus libro 2. Apoteles-
maticum capite 9, sic habet. In aere
inquit tria esse genera apparitionū,
& accensionum ignitarum. ¶ Pri-
mum est, quæ in sublimi videntur, et
non sunt, sed quæ tantū fiunt ex col-
lisione visus, hæc etiam nullam ha-
bent substantiam, vt sunt Areæ &
virgæ, quarum in mense Martio, an-
no currenti magna vis in cœlo, in lo-
cis diuersis apparuit, & indies appa-
ret, vt & nos, & alij fide digni oculis
ipsis, qui sunt sensuum certissima or-
gana iustrauimus. ¶ Aliud est
genus, quod substantiam habet, ac-
cēsisq; humoribus vere fiunt, vt sūt
trabes, iacula, & Iris. ¶ Tertium
est, quæ media sunt, & naturā medi-
am, inter corporeā & imaginariam
suscipiunt, de quorum numero est
Comætes, sydera volantia, traiectiones
ignitæ, & huiusmodi.

B

De

DE GENERIBVS COMOE
tarum. Caput Quintum.

PRimum genus Comœtarum ē
quod habet caudam circum circa
vocaturq; Comœtes. Alterum est
cum in vnā partem tantum cri-
nes feruntur. Tertium est cauda-
tum quod caudā habeat & de hoc
genere nostri Comœtes apparue-
runt nobis, quorum primus semper
caudam porrigebat suā versus me-
ridiem. Alter etiam, sed difformiter
& inconstanter, nunc in ortū, nunc
in meridiē, interdum in septemtrio-
nem, vt experientia didicimus.

DE DVRATIONE COMOE
tarum. Caput 6.

VT actepimus ex veteribus scri-
ptoribus, durant incerto temporis
spacio, aliqui enim per integrum an-
num apparent, sed hoc rarissime, vt
testas

testatur Iosephus libro 7. de bello iudaico, de Comæte viso, qui ante excidium Ciuitatis Hierosolimitane, integro apparuit año, aliqui sex mensibus, reliqui diebus 30. interdū 20. Nullus tamen ante septimum diem extinguitur teste Plinio libro 2. Cap. 25. naturalis historie. Noster autem comætes prior durauit diebus 15. & vltra; alterum expecto, quando extinguetur.

DE LOCO GENERATIONIS
Comætarum. Caput
Septimum.

S Vb æquinoctiali circulo quandoq; generatur, sed raro. Etiam circa tropicum hyemalem, atq; alibi: Frequentius in septemtrione circa arctos vtramq; & sydera ibidē consistentia, & precipue in via candida à tropicis citra.

B ñ De

DE COLORE EORUND^{em}. Caput Octauum.

Color apparens in Comæte fuscus & obscurus attestatur super dominium Saturni. Qui vero conspicitur exacte candidus, dicitur esse Ioui. Qui exacte rutilus Martius est. Qui flauus, venerius est. Qui tandem totus varius, in tali conspicitur tota vis Mercurij. Noster itaque Comætes, visus est fuscus, & obscurus interdum & varius, hinc iudicamus illum esse de natura Mercurij & Saturni. Posterior quoque eiusdem coloris, & adhuc subobscurioris etiam apparuit.

Q V I B V S A N N I T E M P O R I B U S magis apparent. Caput. 9.

FRequenter in vere & autumnopraesertim quando est coniunctio Saturni & Martis in signo triplicitatis igneae, vt anno currenti euenit, quia

quā tunc fortior calor est, qui materiam, in sublime sustollat, raro itē in æstate & hyeme. Aestate propter calorem, qui materiam consumit, aut dispergit. Hyeme vero propter frigus, quod exhalationem calidam sustolli prohibet.

DE MOTV EORVND E M.

Caput Decimum.

Comætes triplicem motū habere potest, vnum ab oriente in occidentē, alterum ab occidentē in orientem. Tercium diuersum, veluti ab occidentē in meridiem, vel à Septentrione in occidentem. Noster etiam prior Comætes fere omnes tres motus complexus est, nā mouebatur ab oriente in occidentē item ab occidentē in orientem retrograde, tercio à meridie in septentrionem, & motu sensibili, velociq; vt instrumentis deprehensum est astronomicis.

B iij De

DE NATURA COMOETARVM.

Caput Vndecimum.

Perterruit plurimos isus Comætes in Martio, at scire debemus Comætes non semper esse malos, vt qui sūt de natura Iouis & Veneris, sicut apparuit Comætes bonus in Natali domini nostri Iesu Christi (vt recentiores tradunt) qui perduxit magos illos ad præsepe infantis, & pauperculæ matris eiusdē & iste Comætes vt scribitur, magnum prophetam venturum significabat, Reliq̃ vero, vt Saturni, Martis & Mercurij, hñ plæruncq̃ mala prognosticant, prænunciantq̃ rē talibus.

QVID PRAESAGIUNT COMOETES IN VNIVERSUM. Caput 12.

Notum est illud distichon vulgare

Octo mala fulgens Comoeta per aera signat.

Ventus, sterilitas, aqua, pestis, dominatur.

Rixa fit & tremor, moritur dux, mutatio regni.

Hoc

Hoc expressius partes interpretan-
do aliquas, sterilitatem inquit deno-
tat, quia ob multam siccitatem, hu-
morumq; defectum, terra fit steri-
lis. Siccitas quippe est fructuū no-
uerca, quorū mater est humor. Mor-
tem etiam principum, quia illi cœ-
teris delicatius viuunt, alimētoq; v-
tuntur subtiliori, proinde possunt
facilius intoxicari. Pestem quoq;
quia aer inficitur ex grossis & nebu-
losis exhalationibus, quas animalia
respirando hauriunt, inficiuntur is-
taq; ac intereunt.

COMOETES QVALEM HABE-
ant actionem in hæc inferiora

Caput 13.

Ptholomæus verb. 98. huiusmo-
di stellas videlicet Comætas in
aere appareñ secundariã dixit habe-
re vim. Primariã aut virtutē tribuit
planetis, quæ tandē redūdat in stel-
las secundarias, ipsos vcz Comæ-
tes,

tes, vt supra diximus. Proinde sapientes dicunt, Comœtes non esse causas rerum futurarum, verum igna, effectuum iam presentium, ex causis iam ante transactis persistentium. Qui Comœtes si motu suo plures partes mundi perlustrent, tunc multis climatibus regnis, ducatibus, prouincijs, ciuitatibus quoque primarijs, diuersa mala quamuis etiam, & aliquando bona, per actus tamen, vt supra dictum est portendere dignoscuntur.

QVALES EFFECTVS PRIOR.

Comœtes producet. Caput. 14.

Priorem dixeramus Comœtem esse de natura Mercurij & Saturni, & hoc accepta noticia, ex coloribus ipsius varijs, vnde presens Comœtes est prenuncius, ventorum, seditionum, diuersarum hæresum, belli quoque propter principatum, tum etiam sterilitas, belli quoque diuturni, variarum præterea egritudinum, vt lepræ, scabiei, paralysidis

sis, & omnium cutim corporis deturpantium, vertiginis quoq̃, manie, & similibus, quæ sensus confundunt humanos, & male cogunt sapere. Et quia cōtra ordinē ferebat̃, quia de signo Virginis in Leonē, Cancrum, tandē in Geminos, Taurū, qui motus est primi mobilis, atq̃ ob id à Deo, vel supremo rectore, eo magis, vt dixi prænunciat hæreses, & legum turbas, quibus nullę sunt crudeliores, cum in omnibus malis aliis, homines sciant se mala facere, sed in seditionibus legum, & hæresibus, & bellis, propter diuersas leges suscitatas, homines cū seuiant in reliquos, nihilominus vident̃, quasi nihil interim mali agāt, aut omnia egregie simulant, hoc idem attestat̃ Mars & Saturnus tempore apparitionis Comætis, & finis ipsius in signo æquinoctij cōstitutus ppter cuius signi infectionē, mortalitas & pestis

C stis

stis, tã in hominibus, quã etiã in pẽ-
coribus, pecudibusq̃, etiam in pisci-
bus, propter combustũ Mercurium
expectatur. Aer quoq̃ subinde vari-
us, siccus, ventosus, adurensq̃ con-
spicietur, futuræq̃ calamitatis fru-
mentorũ prænuncius. Eosdem &
alter effectus prænunciat, diuersis
tñ in regiõibus, vt inferius dicemus.

IN QVIBVS REGNIS, ET DO-
miniis effectus Comætis apparebũt
vtriusq̃. Caput. 15.

Signa cœlestia, quæ emensus est
proprio motu prior Comætes,
vt Virgo, Leo, Cancer, Gemini, Tã-
rus, sydera q̃ quibus interim iunct⁹
erat, vt Boetes, Vrsa maior, Erich-
tonius, Perseus, Cepheus, &c. Atte-
stantur super regna & dominia: Im-
primis ergo effectus prædictos per-
cipiet, Grecia, Candia, Cyprus q̃ in
sulæ, Albania, Anglia, Turcia, Italia,
Apulia, Francia, Babilonia, Arme-
nia,

nia, Affrica, Egiptus, Hiberniaqꝫ, &
Asia, Silesia item. Bohemia, Polonia
aqꝫ maior. Austria quoqꝫ, Hūgaria,
Dalmatia, Ciuitatesqꝫ eorundē reg
norū insigniores. Neqꝫ Poloniam
minorem ab hisce malis liberam cē
semus, cum tēpore apparitionis v=traqꝫ
infortuna stetit in diametro a
scendētis Comœtis. Aduersarios er
go possibile est experietur, & inte=stinum
quiddam, quod fere omni=bus ordinibus
magnum & laborio= sum faceffet
negocium, id Saturnꝫ & Mars iuncti
tempore arisionis comœtis prænunciant.
¶ Alterius etiam secundo accensi effectus
erūt, in Persia, Dacia, Suecia, Noruegia,
India, Lusacia, Lithuania, Malouia,
Prussia, & fere in iisdē regnis & do=miniis
vti prioris, qui tamen cū non dū exarsit,
etiam illius integrū dari iudicium nequit.

C ij Quam

QVAM INTENSOS, ET QVAM
vehementes vterq; Comœtes pro-
ducet effectus. Caput. 16.

Spectâdo vtriusq; Comœtis ma-
gnitudinem (quæ denunciat, et
claros, & vehemētes, calamitosos-
q; effectus) prior quidē magnitudi-
nis erat iustæ, subobscurus, liuidus,
fuscus, corporis maioris, criniūq; lō-
gorū. Alter vero erat minor & in
corpore, & in crinibus, itaq; cum v-
terq; iuste quantitatis erat, & mag-
nitudinis, proinde nō excellēter no-
tabiles, celebresq; denunciant effec-
tus, sed tales, qui infra terminos con-
sistant mediocritatis. Sed tamen cū
vterq; Comœtes sit de natura Mer-
curij, & Saturni, hoc magis cauendū,
mutationem, annihilationemq;
in rebus quas superius nominaui,
nam vterq; id peraget, quod propri-
um est suæ naturæ, & id quidem nō
aperte, sed qua maiori potest taci-
tur

nitate, Mercurius vt persuadeat audacter, insolenterq; rationibus, etiã cum magna iunctis astutia, vt prudentẽ oportebit esse cui nõ impone-
tur. Saturnus vero simulatione, hypocrisi, fucata pietate, vt id mali, quod illi denunciant, veniet, opprimetq; mortales, qua parte non sperabitur, & præsertim in eo, in quo diligentes, & curiosi malunt videri, quam esse.

QUANDO PRAEDICTI EFFECTUS, initium sument. Caput. 17.

PRior Comætes, cum statim in crepusculo post horã primã noctis, nobis oriebatur, interdum etiã & velocius, vt é sublimi loco conspiebamus frequẽtius, ostẽdit, quod effectus suos velociter, & sine quavis mora, post decursum vcz̃t vnus mensis producet. Posterior vero quia oriebatur hora 6, postea 7, deinde 8, proinde effectus erunt tardi

C in ores

ores vczť post 6. menses, a tempo re
accensionis & vltra.

Q V A M D I V D U R A N T E F F E C
tus Comœtarum. Caput 18.

T R i f a r i a m f i n i u n t e f f e c t u s C o
mœtarum. ¶ Primo per se fini
ta vi, quemadmodum contingit in
omnibus causis naturalibus. ¶ Se
cundo superueniente alio Comœta:
qui vel contraria sit natura, vel vi
sua, aliud agendo, inuertat prioris
decreta. ¶ Tercio, si aliqua Ecclyp
sis vel coniunctio superiorum, na
tura contraria, in contrarijs Comœ
te locis fiat. Nostrorũ vero Comœ
tarũ ex quo vterq; paruo corpore
apparuit, paruis crinib9, colore sub
obscuro, & tenebroso, possibile est
effectus eorũ nõ longo tẽpore dura
tuos, teste Ptholomæo, & interpræ
te eius Halihabenrodã. Comètes in
qť si oriẽtalis extiterit, breui iniciũ ẽ
habiturus effectus, si vero occiden
talis,

talis, tarde. Quamuis motus eorū
maiorē incutit mortalibus timorē,
prænunciatue, quē cū peregerūt re-
trograde, sczāt vt dixi hæreses, opini-
onesq; varias suscitari, & legū mu-
tationes, seditiōesq; quæ in mundo
nulla peior contingere pōt res mor-
talibus.

QVIBVS HOMINIBVS NOCE-
bunt. Caput Vltimum.

Illis primo qui habuerint ascen-
dens sue genesis locum Comætis
Et præterea signa per quæ retroce-
debāt Comæte. Etiā illis, qui habu-
erint significatores vitæ in signis præ-
dictis. Quibus vero in culmine cœli
contigerunt, aut in diametro, vel in
tetragono aspectu, alijs quidem e-
uertent dignitatem & statum, alijs
vero in summo constituent, prout
natura loci & geniture fuerit.

